

Een kind sluit je niet op. Punt.

Infodossier

1. Over de campagne “Een kind sluit je niet op. Punt.”

1.1. Waarom deze campagne “Een kind sluit je niet op. Punt.”?

De Belgische federale regering plant een nieuw gesloten centrum te bouwen om gezinnen met minderjarige kinderen op te sluiten. Deze plannen werden vermeld in [het regeerakkoord van 9 oktober 2014](#). Sinds het begin van deze legislatuur vragen vraagt het Platform Kinderen op de vlucht en UNICEF België de federale regering deze plannen te staken.

Nadat Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken zijn intentie om deze plannen nog in de loop van het jaar 2017 te realiseren nog eens herhaalde in zijn [beleidsverklaring van november 2016](#), besloten het Platform Kinderen op de vlucht en UNICEF België een campagne op te zetten om het brede publiek te sensibiliseren.

[Al meer dan 90 organisaties](#) ondersteunen ons standpunt tegen de detentie van kinderen. Met de campagne “Een kind sluit je niet op. Punt.” willen wij nu ook het brede publiek informeren en mobiliseren tegen deze plannen.

Wij willen niet dat kinderen in ons land opgesloten worden, enkel en alleen omwille van hun migratiestatus of die van hun ouders of voogd. Wij willen dat alle kinderen behandeld worden als kinderen, vrij zijn, verzorgd en beschermd worden, en van dezelfde rechten kunnen genieten.

1.2. Wat zijn de plannen van de regering?

De regering wil een nieuw gesloten centrum bouwen, speciaal om gezinnen met kinderen op te sluiten. De volgende informatie komt voornamelijk uit het antwoord dat Theo Francken, Staatssecretaris voor Asiel en Migratie, gaf aan Monica de Coninck in het parlement op 15 februari 2017 (zie ons artikel [Monica de Coninck vraagt uitleg over nieuw gesloten centrum](#)).

Het zou om 5 aparte woonunits gaan, die "gesloten gezinsunits" genoemd worden: drie units voor zes personen en twee units voor acht personen. Op het moment van de opening zullen er geen speelvoorzieningen zijn, deze zouden er later pas komen.

Het centrum zal gebouwd worden in de nabijheid het gesloten centrum 127bis, naast Brussels Airport. Dit vinden wij verrassend, aangezien de nabijheid van een luchthaven een rol heeft gespeeld in de veroordeling van Frankrijk door het Europees Hof van de Rechten van de Mens wegens opsluiting van kinderen in ongepaste omstandigheden. (Zie onze vraag [Wat zegt het Europees Hof van de Rechten van de Mens?](#)).

De doelstelling van het centrum is, volgens de Staatssecretaris, de gezinnen te ontraden uit een terugkeerwoning te ontsnappen. In de toekomst zullen gezinnen, bij aankomst in een terugkeerwoning, geïnformeerd worden dat zij, als ze ontsnappen uit de terugkeerwoning, overgebracht kunnen worden naar het gesloten centrum. Wij vrezen echter dat, eens het nieuwe gesloten centrum gebouwd is, er ook andere gezinnen opgesloten zullen worden (zie onze vraag [Wie zijn de kinderen die opgesloten zullen worden in het nieuwe gesloten centrum?](#)).

De Staatssecretaris geeft aan dat de duur van opsluiting "zo kort mogelijk" zal zijn, maar ook dat de duur afhangt "van elk individueel dossier" en dat "de medewerking van de betrokkene uiteraard een belangrijke rol" speelt. Wij hebben dus op dit moment geen precieze informatie wat betreft de maximale duur van opsluiting. Hoe dan ook, zelfs één dag detentie is één dag te veel, want "Een kind sluit je niet op. **Punt.**"

1.3. Van wie is de campagne "Een kind sluit je niet op. **Punt.**"?

De Campagne "Een kind sluit je niet op. **Punt.**" werd opgestart door het Platform Kinderen op de vlucht en UNICEF België, in samenwerking met Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Ciré, Caritas International en JRS Belgium.

[Meer dan 90 organisaties](#) ondersteunen al het standpunt tegen detentie van kinderen in België. [Wat kunt u doen?](#)

1.4. Waarom zijn wij tegen de detentie/opsluiting van kinderen?

- ✘ Detentie van kinderen schendt de rechten van het kind.
- ✘ Detentie van kinderen omwille van immigratieredenen druist altijd in tegen het principe van het hoger belang van het kind.

Kinderrechtenverdrag, artikel 3: "Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen **de belangen van het kind** de eerste overweging."

- ✘ De ingrijpende, nefaste impact van detentie op de gezondheid, ontwikkeling en het welzijn van kinderen is reeds herhaaldelijk aangetoond, zelfs als de detentie van zeer korte duur is en onder relatief humane omstandigheden.

En ook nog...

- ✘ Detentie werkt niet om gezinnen aan te moedigen "mee te werken aan hun terugkeer". (Voor meer info, zie [Is detentie van kinderen een middel om gezinnen aan te moedigen tot een betere samenwerking?](#))
- ✘ Het Europees Hof van de Rechten van de Mens heeft al meerdere keren geoordeeld dat het plaatsen van kinderen in gesloten centra een onmenselijke en vernederende behandeling vormt, rekening houdend met de bijzondere kwetsbaarheid van kinderen. (Voor mee info, zie [Wat zegt het Europees Hof van de Rechten van de Mens?](#))
- ✘ Detentie is duur... door de initiële kosten om gesloten centra te bouwen, en daarna door de personeels- en onderhoudskosten om de centra te doen functioneren.

In 2017 kost detentie in een gesloten centrum 192 euro per persoon per dag.¹ Vasthouding in een terugkeerwoning kost ongeveer de helft. Ter vergelijking: opvang in een open centrum kost minder dan een derde van dit bedrag.²

---

¹ Artikel 17/7 van het Koninklijk Besluit van 08/10/1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, bepaalt een forfaitair bedrag van 180 euro voor de kosten verbonden aan een detentie in een gesloten centrum. Na indexering is dit bedrag sinds 01/01/2017 opgelopen tot 192 euro. Dit laatste werd gemeld in een [bericht van Dienst Vreemdelingzaken van 03/03/2017](#).

² UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Alternatives to the Detention of Asylum-seekers in Belgium*, Oktober 2011, p. 10. (Zie: www.refworld.org/docid/524fc3ef4.html [accessed 30 May 2017])

2. Over de detentie van kinderen in de wereld en de negatieve gevolgen voor kinderen

2.1. Wat is “detentie” of “vasthouding”?

“Detentie” of “vasthouding” is de beperking van bewegingsvrijheid door een overheid. Er zijn twee soorten vrijheidsberoving: strafrechtelijke detentie³ en administratieve detentie.

Administratieve detentie wordt besloten door een overheidsinstelling en niet als gevolg van een proces in een rechtbank. Administratieve detentie is een middel om een doel te bereiken, bijvoorbeeld om te voorkomen dat een individu zich onttrekt van de overheidscontrole.

Detentie om immigratieredenen valt onder de tweede categorie, van administratieve detentie.

Het internationaal wettelijk en normatief kader laat **(administratieve) detentie om immigratieredenen** slechts onder bepaalde voorwaarden toe, aangezien detentie een beperking van het fundamenteel recht op vrijheid en veiligheid⁴ is. **Detentie is een laatste redmiddel dat slechts toegepast mag worden indien de wet het toestaat, het een legitiem doel kan bereiken, en het in verhouding staat tot de nagestreefde objectieven. Ook mag detentie slechts toegepast worden voor een zo kort mogelijke periode.**

2.2. Kan detentie van kinderen soms in hun belang zijn? (bv., om te vermijden dat zij van hun ouders gescheiden worden)

Nee. Detentie is nooit in het belang van het kind. Talrijke specialisten zijn het er over eens dat detentie voor kinderen verwoestende gevolgen heeft en dat detentie, zelfs van zeer korte duur en onder relatief humane omstandigheden, op korte of lange termijn ernstige en traumatiserende gevolgen kan hebben op de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de kinderen (zie volgende vraag voor meer informatie over [de impact van detentie op het welzijn van kinderen](#)).

2.3. Wat is de impact van detentie op het welzijn van kinderen?

Onderzoek heeft aangetoond dat detentie een diepgaande en langdurige negatieve impact heeft op de gezondheid en de ontwikkeling van kinderen⁵. Zelfs korte detentieperiodes kunnen het geestelijke en lichamelijke welzijn van kinderen aantasten, en hun cognitieve ontwikkeling in gevaar brengen. Kinderen die vastgehouden worden voor immigratieredenen hebben een groter risico op depressie en angst, en hebben vaak symptomen vergelijkbaar met die van de posttraumatische stressstoornis (PTSS), zoals slapeloosheid, nachtmerries en bedwateren⁶. Kinderen kunnen gevoelens van wanhoop en frustratie uiten door geweld tegen zichzelf of anderen. Onderzoek toont aan dat er bij deze kinderen een groter risico bestaat op zelfmoord, zelfmoordpogingen, automutilatie, mentale stoornissen en ontwikkelingsproblemen, zoals bijvoorbeeld hechtingsproblemen⁷.

Detentie heeft ook een grote impact op de schoolse ontwikkeling van kinderen⁸. Vaak is er tijdens de detentie veel te weinig aandacht voor onderwijs, maar ook voor recreatieve activiteiten.

Toegang tot gezondheidszorg is in sommige gevallen problematisch, vooral als het gaat om toegang tot specialisten. Ook blijkt een groot deel van de gedetineerden niet op de hoogte van het feit dat ze

---

³ Strafrechtelijke detentie is vrijheidsberoving als straf voor gedane feiten; de vasthouding wordt toegekend na een proces of in aanloop van een proces. De vrijheidsbeperking wordt gezien als straf op zich.

⁴ Artikel 3 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens; artikel 9 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (ICCPR).

⁵ UNICEF, *Administrative detention of children: a global report*, 2011

⁶ International Detention Coalition, *Captured Childhood*, 2012

⁷ UNICEF, *Administrative detention of children: a global report*, 2011

⁸ International Detention Coalition, *Children in Immigration Detention Position Paper*, 2009

toegang hebben tot psychische verzorging⁹. Over het algemeen wordt de medische verzorging vaak bemoeilijkt door een tekort aan vertalers en tolken¹⁰.

Verscheidene nationale en internationale instanties vragen dan ook aan Staten om te stoppen met de detentie van kinderen om immigratieredenen en vinden dat detentie nooit in overeenstemming is met het belang van het kind. De **Raad van Europa** en het **Comité voor de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties** bevestigen dit principe en bevelen aan om wetten uit te vaardigen om de detentie van kinderen omwille van immigratieredenen te verbieden. Anderen benadrukken dat detentie van kinderen eveneens een schending kan betekenen van hun recht om niet te worden bestraft op grond van de activiteiten van hun ouders. (Zie [hier](#) voor meer info.)

2.4. Welke impact heeft detentie op de scholing van de kinderen?

Kinderen in detentie plaatsen voor administratieve redenen ontzegt hen het recht op kwalitatief onderwijs. Nochtans wordt dit recht verzekerd door verschillende internationale en nationale wetsteksten:

- Artikel 28 van het Verdrag inzake de rechten van het kind, dat stelt: “De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op onderwijs.”
- Artikel 13 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten
- Artikel 2 van het eerste aanvullende protocol van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
- Artikel 24 van de Belgische Grondwet
- De wet van 29 juni 1983 betreffende de leerplicht, artikel 1 § 1: Voor de minderjarige is er leerplicht gedurende de periode van twaalf jaren die aanvangt met het schooljaar dat begint in het jaar waarin hij de leeftijd van zes jaar bereikt en eindigt op het einde van het schooljaar in het jaar tijdens hetwelk hij achttien jaar wordt.

Onderwijs is niet alleen een plicht, maar ook een recht. Alle kinderen, ook diegenen met precair of zonder wettig verblijf, hebben recht op kwaliteitsonderwijs dat in overeenstemming is met hun leeftijd en al opgenomen kennis en bekwaamheden, tot de dag dat ze het land verlaten.

Is het mogelijk om scholing te organiseren in een gesloten centrum? Hoe kan men bijvoorbeeld een lesdag van 8 uur organiseren in een gesloten centrum? Hoe kan men zich voorstellen dat het mogelijk is voor een leerkracht om een continuüm te creëren in de leerstof die ieder kind in zijn school kent op het moment dat hij of zij in het centrum terechtkomt? Dit lijkt onmogelijk, gezien de kinderen op eender welk moment van het jaar kunnen aankomen in het gesloten centrum, en gezien de kinderen in het centrum verschillende leeftijden hebben (bv., kinderen kunnen lager of secundair onderwijs volgen). Moeten er dus leerkrachten uit het basisonderwijs en uit het secundair onderwijs in dienst genomen worden? Voor alle vakken die in het secundair onderwijs onderwezen worden, van Latijn tot wiskunde?

Dit toont aan dat het onmogelijk is om in een gesloten centrum kwalitatief en gepast onderwijs aan te bieden. Het recht op een kwalitatief onderwijs wordt dus niet gerespecteerd. Men ontzegt het kind niet alleen een basisrecht: de school is een belangrijke plek in het leven van kinderen. Zij brengen er driekwart van hun dagen door. Het gaat er niet alleen om wat ze er leren; de school is voor kinderen ook een essentiële plek van socialisatie. Als kinderen hun school verlaten, verlaten ze ook hun vrienden, leerkrachten en al het begeleidende personeel. Dit kan een grote psychologische weerslag hebben. Door de detentie valt het dagelijks leven en alles wat het kind kent in elkaar. Ook wordt alles wat het kind gedurende dat jaar geleerd heeft verloren. Dit heeft natuurlijk ook een impact op de andere kinderen van de school. Zij stellen zich een hoop vragen, en worden ook psychisch aangetast door het plotselinge vertrek van hun klasgenoot. **De detentie van een kind en zijn/haar ouders voor administratieve redenen heeft dus psychologische gevolgen voor een groot aantal kinderen.** Voor

---

⁹ Jesuit Refugee Service – Belgium, *De la Détention à la Vulnérabilité*, 2011

¹⁰ UNICEF, *Administrative detention of children: a global report*, 2011

meer info over de impact van detentie op het welzijn van kinderen, zie vraag [Wat is de impact van detentie op het welzijn van kinderen?](#).

2.5. Wat zegt het Europees Hof van de Rechten van de Mens?

Het Europees Hof van de Rechten van de Mens heeft al meerdere keren geoordeeld dat het plaatsen van kinderen in gesloten centra een onmenselijke en vernederende behandeling is, rekening houdend met de bijzondere kwetsbaarheid van kinderen.¹¹ Er werd een schending van artikel 3 van het Mensenrechtenverdrag¹² vastgesteld op basis van drie factoren: de lage leeftijd van de kinderen, de duur van de vasthouding en de onaangepaste aard van het detentiecentrum.

Zo heeft het Hof bijvoorbeeld Frankrijk al veroordeeld voor de detentie van kinderen in een centrum, waar de materiële omstandigheden van het centrum op zich geen probleem vormden. In één zaak ging het over een gesloten centrum in de directe nabijheid van de landingsbanen van een luchthaven. Het Hof oordeelde dat de detentie van een jong kind gedurende 7 dagen, met blootstelling aan hevige geluidsoverlast, een opeenstapeling van mentale en emotionele agressies veroorzaakte, met zeer negatieve gevolgen voor een klein kind.¹³

Dezelfde redenering zou kunnen worden gevolgd voor de detentie van kinderen in het nieuwe gesloten centrum voor gezinnen (de zogenaamde “gesloten gezinsunits”), die net naast de landingsbaan van Brussels airport gepland zijn.

2.6. Is detentie van kinderen een middel om gezinnen aan te moedigen tot een betere samenwerking?

Nee, integendeel.

Na uitgebreid wereldwijd onderzoek concludeerde de [International Detention Coalition](#) dat **detentie om immigratieredenen meestal niet efficiënt en zelfs contraproductief is om medewerking met immigratieprocedures te verzekeren**. Immigratiedetentie heeft over het algemeen negatieve gevolgen voor ‘*case resolution*’ aangezien het risico op detentie en gedwongen terugkeer er mensen van bij aanvang van weerhoudt om mee te werken met de overheid. Bovendien hebben de mentale en fysieke schade, veroorzaakt door detentie, een negatieve impact op de capaciteit van mensen om te voldoen aan immigratieprocessen. Immigratiedetentie wordt meestal ervaren als een extreme vorm van onrechtvaardigheid, aangezien gedetineerden het gevoel hebben als criminelen behandeld te worden, terwijl ze onschuldig zijn van enige misdaad. Dit onrechtvaardigheidsgevoel versterkt hun gevoel dat zij geen eerlijke kans gekregen hebben bij het doorlopen van procedures om een verblijf te verkrijgen.

Dit kan het moeilijk maken om begeleiding naar vrijwillige terugkeer te organiseren voor mensen, waarvan geoordeeld werd dat ze geen aanspraak maken op internationale bescherming. Zelfs een gedwongen terugkeer wordt soms zeer moeilijk te organiseren, als een persoon niet mee wil werken, zelfs als hij/zij wordt vastgehouden in een detentiecentrum.¹⁴

---

¹¹ EHRM, *Mubilanzila Mayeka en Kaniki Mitunga vs. België*, 12 oktober 2006, 13178/03 ; *Muskhadzhiyeva e.a. vs. België*, 19 januari 2010, 41442/07 ; *Kanagaratnam e.a. vs. België*, 13 december 2011, 15297/09; *Popov vs. Frankrijk*, 19 januari 2012, 39472/07 en 39474/07 ; *Rahimi vs. Griekenland*, 5 april 2011, 30696/06 ; *R.M. e.a. vs. Frankrijk*, 12 juli 2016, 33201/11; *A.B. e.a. vs. Frankrijk*, 12 juli 2016, 11593/12; *A.M. e.a. vs. Frankrijk*, 12 juli 2016, 24587/12; *R.C. e.a. vs. Frankrijk*, 12 juli 2016, 76491/14; *R.K. e.a. vs. Frankrijk*, 12 juli 2016, 68264/14.

¹² Artikel 3 van de het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens betreffende het verbod op foltering en onmenselijke en vernederende behandeling

¹³ *R.M. e.a. vs. Frankrijk*, 12 juli 2016, 33201/11, §§ 73-76.

¹⁴ International Detention Coalition, [There are alternatives. A handbook for preventing unnecessary immigration detention \(revised edition\)](#), 2015.

Hetzelfde onderzoek toonde aan dat er **verschillende elementen noodzakelijk zijn om een succesvol alternatief te ontwikkelen**, wat betreft kosten, medewerking met de overheid (*compliance*) en welzijn. Wij vernoemen er hier enkele van, die ons relevant lijken voor gezinnen in de Belgische context:

- Screening en assessment bij aanvang, om een aangepaste opvolging te bepalen en alvorens, indien noodzakelijk, tot een toepassing van een alternatief voor detentie over te gaan. Deze initiële stap moet een individuele analyse van alle leden van het gezin inclusief de kinderen inhouden en kijken naar bvb. kwetsbaarheid, gezondheidsnoden, onderwijssituatie, voortraject, enz.
- Begeleiding gebaseerd op een holistisch '*case management*' voor de gezinnen. Zulk '*case management*' is gericht op een duurzame oplossing ('*case resolution*'). In België werd zo bijvoorbeeld de methodiek van 'toekomstoriëntering'¹⁵ ontwikkeld. Hierbij moeten alle opties om legaal in het land te verblijven en alle opties voor zelfstandige of begeleide vrijwillige terugkeer bekeken worden.¹⁶
- Verzekeren dat personen goed geïnformeerd zijn en zo vertrouwen dat zij een eerlijke en tijdige procedure doorlopen hebben.
- Contacten met de buitenwereld zijn noodzakelijk en moeten vergemakkelijkt worden, zodat gezinnen blijvend kunnen terugvallen op hun bestaande netwerk (in België, maar ook in het land van herkomst of ander land waar eventueel familieleden of vrienden verblijven).

3. Over detentie van kinderen in België: historiek, actuele situatie, plannen...

3.1. Is detentie van kinderen in België legaal?

Ja, volgens Belgisch recht is detentie van gezinnen met minderjarige kinderen in gesloten centra mogelijk onder bepaalde voorwaarden.¹⁷ Ook het Europees recht verbiedt het opsluiten van gezinnen met minderjarige kinderen niet formeel.¹⁸

Toch druist detentie van kinderen in tegen het principe van het hoger belang van het kind. Dit principe in internationaal recht stelt dat het hoger belang van het kind altijd de bovenhand moet hebben in alle beslissingen die een staat neemt betreffende een kind.¹⁹

België heeft zich door de ratificatie van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind ertoe verbonden om dit principe te respecteren. Het beginsel van het hoger belang van het kind is trouwens ook in de Belgische Grondwet verankerd.

Het Europees Hof van de Rechten van de Mens heeft al meerdere keren geoordeeld dat het plaatsen van kinderen in gesloten centra een onmenselijke en vernederende behandeling vormt, rekening

---

¹⁵ 'Toekomstoriëntering' is de naam van een model van hulpverlening aan mensen zonder wettig verblijf, dat werd ontwikkeld door organisaties die mensen zonder wettig verblijf begeleiden, op basis van het Vlaams Integratiedecreet. Toekomstoriëntering vertrekt vanuit het eigen migratieproject van de cliënt. Er zijn twee doelstellingen: (1) Mensen zonder wettig verblijf correct en volledig informeren over hun verblijfssituatie en hen laten nadenken over hun toekomstmogelijkheden. (2) Mensen zonder wettig verblijf versterken en activeren om een bewuste, realistische keuze te maken voor hun toekomst.

¹⁶ "Begeleide vrijwillige terugkeer": mensen keren terug met ondersteuning via terugkeerprogramma's. "Zelfstandige terugkeer": mensen keren terug op eigen initiatief, zonder bijstand van eender welke organisatie.

¹⁷ Artikel 74/9 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

¹⁸ Ongeveer de helft van de Europese landen gaat echter niet over tot detentie van kinderen. Het [Global Detention Project](#) geeft een overzicht van de huidige praktijken.

¹⁹ Toepassing van artikel 3 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, dat door België geratificeerd is. Het Europees Hof heeft zelf vermeld dat hierover een grote consensus bestaat in het internationaal recht. (Zie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Neulinger en Shuruk vs. Zwitserland*, 41615/07, 6 juli 2010, § 135.)

houdend met de bijzondere kwetsbaarheid van kinderen (zie ook [Wat zegt het Europees Hof van de Rechten van de Mens?](#)).

[Vele internationale instanties](#) hebben zich uitgesproken over het feit dat detentie altijd tegen het hoger belang van het kind ingaat.

Verdrag inzake de Rechten van het Kind, Aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1989

Artikel 3

1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, **vormen de belangen van het kind de eerste overweging.**
2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuur maatregelen.
3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.

De Belgische Grondwet, artikel 22bis

Elk kind heeft recht op eerbiediging van zijn morele, lichamelijke, geestelijke en seksuele integriteit.

Elk kind heeft het recht zijn mening te uiten in alle aangelegenheden die het aangaan; met die mening wordt rekening gehouden in overeenstemming met zijn leeftijd en zijn onderscheidingsvermogen.

Elk kind heeft recht op maatregelen en diensten die zijn ontwikkeling bevorderen.

Het belang van het kind is de eerste overweging bij elke beslissing die het kind aangaat.

In België kan een persoon zonder wettig verblijf vastgehouden worden in een gesloten centrum (op basis van de [Vreemdelingenwet van 1980](#)). Een persoon kan van zijn vrijheid beroofd worden indien hij/zij:

- Geen toegang tot het grondgebied krijgt.
- Niet aan de binnenkomstvoorwaarden voldoet en een asielaanvraag aan de grens indient ("aan de grens").
- Niet aan de binnenkomstvoorwaarden voldoet en een asielaanvraag op het grondgebied indient ("op het grondgebied").
- Zijn/haar asielaanvraag in een andere Europese Lidstaat behandeld (moet) worden, in overeenstemming met de Dublinverordening.
- Zonder wettig verblijf op het grondgebied aanwezig is.

De [wet van 16 november 2011 "inzake het verbod op het opsluiten van kinderen in gesloten centra"](#) voegt het artikel 74/9 toe aan de [wet van 1980](#) dat zegt dat:

"§ 1. Een gezin met minderjarige kinderen [zonder wettig verblijf], wordt in beginsel niet geplaatst in [een gesloten centrum], tenzij aangepast aan de noden voor gezinnen met minderjarige kinderen.

§ 2. Het gezin met minderjarige kinderen dat [irregulier] tracht het Rijk binnen te komen [...], kan, met het oog op het overgaan tot de verwijdering, voor een zo kort mogelijke periode, worden vastgehouden in een welbepaalde plaats aangepast aan de noden voor gezinnen met minderjarige kinderen, gelegen in het grensgebied [een gesloten centrum].

§ 3. Het gezin bedoeld in § 1 krijgt de mogelijkheid om onder bepaalde voorwaarden in een eigen woning te verblijven[...]. Indien het gezin in de onmogelijkheid verkeert om in een eigen woning te verblijven, dan zal het onder dezelfde voorwaarden een verblijfplaats toegewezen worden in een [terugkeerwoning], aangepast aan de noden voor gezinnen met minderjarige kinderen."

3.2. Worden er op dit moment in België gezinnen met minderjarige kinderen vastgehouden in gesloten centra?

Nee. Op dit moment worden er geen gezinnen met minderjarige kinderen vastgehouden in gesloten centra, in ieder geval niet voor lange duur²⁰.

Voor 2009 werden er in België wel kinderen in gezinnen vastgehouden in gesloten centra. Dit leidde tot [drie veroordelingen van België door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens](#) (EHRM), voor het opsluiten van minderjarigen in onaangepaste omstandigheden. Na deze veroordelingen en voortdurende kritiek stopte België deze praktijk. De mogelijkheid om kinderen in gezinnen vast te houden werd echter wel verankerd in [de wet van 16 november 2011](#); volgens deze wet moet het gesloten centrum wel aangepast zijn aan de noden van gezinnen met kinderen.

Sinds oktober 2008 kunnen gezinnen met minderjarige kinderen vastgehouden worden in zogenaamde "[terugkeerwoningen](#)" (of ook "FITT-woningen", "Turtelhuisjes"). Volwassenen worden wel vastgehouden in gesloten centra. Zie: Vluchtelingenwerk Vlaanderen, [Gesloten centra voor vreemdelingen in België. Een stand van zaken](#), december 2016.

3.3. Werden in België in het verleden kinderen opgesloten?

Ja, tussen 2004 en 2008 werden er in België meer dan 2000 kinderen, samen met hun ouders, vastgehouden in gesloten centra.

Vóór 2004 werd, met het oog op verwijdering van gezinnen, alleen het gezinshoofd vastgehouden. Vaak werden gezinshoofden alleen teruggestuurd, omdat de rest van het gezin niet kwam opdagen op de dag van het vertrek. Het scheiden van de gezinnen leidde bovendien tot veel protest.

In 2004 werd dan beslist om over te gaan tot het vasthouden van het hele gezin, om hen samen van het grondgebied te verwijderen.

Aantal gezinnen en kinderen die elk jaar opgesloten werden in detentiecentra²¹:

	2004	2005	2006	2007 ²²	2008 ²³
Aantal opgesloten gezinnen	81	330	359	188	137
Aantal opgesloten kinderen	152	660	746	398	270

²⁰ Detentie van kinderen voor korte duur (max. 48 uur) gebeurt nog wel, bij aankomst in België of net voor vertrek uit België. Gezinnen met minderjarige kinderen die 's nachts of in het weekend in Brussels Airport toekomen, worden naar het gesloten transitcentrum Caricole overgeplaatst. Het gebeurt ook dat gezinnen met kinderen kort in Caricole worden vastgehouden voor hun vertrek uit België naar hun land van herkomst of naar een andere Europese lidstaat die bevoegd is voor hun asielaanvraag, volgens het zogenaamde 'Dublinakkoord'. In 2015 werden er in totaal 54 gezinnen met 86 kinderen vastgehouden voor een korte periode (cijfers van Myria Federaal Migratiecentrum, 2016. *Migratie in cijfers en in rechten 2016*, 2016

²¹ Indien anders vermeld, komen de getallen in deze tabel van: SumResearch, *Studie naar alternatieven voor de vasthouding van gezinnen met kinderen in gesloten centra*, 2007

²² Federale Ombudsman, *Onderzoek Naar De Werking Van De Gesloten Centra Beheerd Door De Dienst Vreemdelingenzaken*, 2009

²³ Office des étrangers, *Rapports d'activités 2008*, 2009

In 2008 werd de praktijk van het opsluiten van gezinnen met kinderen stopgezet nadat België werd [veroordeeld door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens](#) voor het opsluiten van kinderen in onaangepaste omstandigheden. (België werd veroordeeld in 2006²⁴, in 2010²⁵ en 2011²⁶.)

Sinds 2008 worden gezinnen met kinderen vastgehouden in de zogenaamde "[terugkeewoningen](#)". Terugkeewoningen zijn een "alternatief voor detentie" en een positieve ontwikkeling tegenover gesloten centra, al moet ook de praktijk van de terugkeewoningen verder verbeterd en versterkt worden.

In 2017 plant de regering echter om opnieuw kinderen in gezinnen op te sluiten in een nieuw gesloten centrum. Met de campagne "*Een kind sluit je niet op. Punt.*" protesteren het Platform Kinderen op de vlucht en UNICEF België tegen deze plannen (zie vraag [Waarom zijn wij tegen de detentie/vasthouding van kinderen?](#)). Reeds [70 organisaties](#) ondersteunen ons standpunt tegen detentie van kinderen.

3.4. Zullen er binnenkort weer kinderen in België opgesloten worden?

Ja, de Belgische federale regering plant een nieuw gesloten centrum te bouwen om gezinnen met minderjarige kinderen op te sluiten. Deze plannen werden vermeld in [het regeerakkoord van 9 oktober 2014](#).

Het Platform Kinderen op de vlucht en UNICEF België starten een campagne om het brede publiek te informeren en mobiliseren tegen deze plannen. Wij vragen de regering om haar plannen om gezinnen met kinderen op te sluiten te staken.

Wij willen niet dat kinderen in ons land opgesloten worden, enkel en alleen omwille van hun migratiestatus of die van hun ouders of voogd. Wij willen dat alle kinderen behandeld worden als kinderen, vrij zijn, verzorgd en beschermd worden, en van dezelfde rechten kunnen genieten.

3.5. Wie zijn de kinderen die opgesloten zullen worden in het nieuwe gesloten centrum?

Het Platform Kinderen op de vlucht is niet op de hoogte van de details van de plannen van de regering. De Staatssecretaris voor Asiel en Migratie stelt dat gezinnen die verdwijnen uit een terugkeewoning daarna in het nieuwe gesloten centrum zullen vastgehouden worden met het oog op hun gedwongen verwijdering (zie bv. [algemene beleidsnota](#)). Tijdens een studievoormiddag in het Vlaams parlement op 18 mei, gaf een medewerker van Dienst Vreemdelingenzaken aan dat ook "grensgezinnen" (met name gezinnen die tegengehouden worden aan de grens en geen asiel aanvragen) onmiddellijk in het nieuwe gesloten centrum zullen vastgehouden worden.

Momenteel vinden we verschillende categorieën van gezinnen met minderjarige kinderen in de [terugkeewoningen](#) terug.

Het gaat voor het grootste deel om gezinnen die asiel aanvragen in België, bij aankomst in Brussels Airport. Een deel van de gezinnen wacht op een beslissing, en eventuele overdracht naar een andere Europese Lidstaat, in het kader van een Dublin-procedure.²⁷ Het Platform Kinderen op de vlucht vraagt sinds lang dat deze gezinnen niet vastgehouden worden, ook niet in een terugkeewoning, maar opgevangen in open centra voor asielzoekers, zoals andere asielzoekers.

Daarnaast worden er gezinnen vastgehouden in de terugkeewoningen die een meervoudige asielaanvraag hebben ingediend, die een negatief antwoord kregen op hun asielaanvraag, of die

---

²⁴ Mubilanzila Mayeka en Kaniki Mitunga vs. België (nr. 13178/03, 12.10.2006)

²⁵ Muskhadzhieva e.a. vs. België (nr. 41442/07, 19.01.2010)

²⁶ Kanagaratnam e.a. vs. België (nr. 15297/09, 13.12.2011)

²⁷ Om een idee te hebben van het aantal gezinnen dat werd vastgehouden in de terugkeewoningen per "categorie", zie het jaarrapport van Myria (Myria Federaal Migratiecentrum, 2016. *Migratie in cijfers en in rechten*, 2016).

zonder wettig verblijf op het grondgebied verblijven. Het Platform Kinderen op de vlucht vraagt dat zulke gezinnen slechts als ultiem redmiddel in de terugkeerwoningen worden vastgehouden, na een grondige analyse van elk individueel geval. Verder moet ook de praktijk van de terugkeerwoningen verder verbeterd en versterkt worden.

Nooit zouden gezinnen met kinderen opgesloten mogen worden in een gesloten centrum.

Wij willen niet dat kinderen in ons land opgesloten worden, enkel en alleen omwille van hun migratiestatus of die van hun ouders of voogd. Wij willen dat alle kinderen behandeld worden als kinderen, vrij zijn, verzorgd en beschermd worden, en van dezelfde rechten kunnen genieten.

3.6. Zal de duur van detentie van de kinderen in het nieuwe gesloten centrum voor gezinnen met kinderen “zo kort mogelijk” zijn?

De wet voorziet dat detentie van gezinnen met minderjarige kinderen toegestaan is voor “een zo kort mogelijke periode” of voor “een beperkte duur”²⁸. Dit idee van korte duur wordt echter niet nader omschreven in de wet.

De enige duur die wettelijk bepaald is, betreft de detentie van geïsoleerde volwassenen zonder wettig verblijf (bv., twee maanden, die tot vijf maanden verlengd kunnen worden). Aangezien een korte detentieperiode voor gezinnen niet in de wet vastgelegd is, zou in de praktijk dezelfde detentieperiode toegepast kunnen worden op gezinnen met kinderen.

De Staatssecretaris voor Asiel en Migratie stelt dat het de bedoeling is om de “gesloten gezinsunits” uitsluitend als ultiem middel te gebruiken (zie bv. [algemene beleidsnota](#)). De gezinnen zouden in eerste instantie de mogelijkheid krijgen om vrijwillig te vertrekken, vervolgens zouden ze worden ondergebracht in een terugkeerwoning en pas daarna, als sanctie, in het nieuwe gesloten centrum met het oog op hun gedwongen verwijdering.

Het Platform Kinderen op de vlucht kan niet voorzien hoe lang de vasthoudingen in het nieuwe gesloten centrum in de praktijk zullen duren. Wij zijn echter ongerust dat de vasthoudingen langer dan enkele uren of dagen gaan duren. De detentie in de terugkeerwoningen is, volgens hetzelfde wettelijke kader, ook “voor een zo kort mogelijke periode”. In 2015 was de gemiddelde verblijfsduur in de terugkeerwoningen 26 dagen²⁹.

Tot slot benadrukt het Platform dat zelfs zeer korte detentieperiodes [een nefaste impact hebben op kinderen](#) en dat wij dus altijd tegen de detentie van kinderen zijn.

Volgens de [wet van 1980](#) kunnen mensen vastgehouden worden voor de periode die strikt noodzakelijk is voor de uitvoering van de verwijderingsmaatregel, beperkt tot 2 maanden. De Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) kan de vasthouding echter telkens met 2 maand verlengen indien:

- de nodige stappen met het oog op de verwijdering genomen werden binnen 7 werkdagen na de vasthouding;
- de nodige stappen met het oog op de verwijdering voortgezet worden met de vereiste zorgvuldigheid;
- of de effectieve verwijdering binnen een redelijke termijn nog steeds mogelijk is.

De eerste verlenging mag bevolen worden door de DVZ, maar vanaf de tweede verlenging kan de beslissing alleen door de bevoegde minister genomen worden. De minister dient in dat geval bij de raadkamer een verzoekschrift in om over de wettigheid van de verlenging een uitspraak te bekomen. Als de verlenging onwettig wordt bevonden, moet het gezin in vrijheid worden gesteld. De vrijheidsberoving mag maximum 5 maanden duren.

Wanneer het gaat om een vasthouding van een zogenaamd 'Dublin-gezin', mag dit slechts voor de duur die strikt noodzakelijk is voor het onderzoek in het land dat verantwoordelijk is voor de behandeling van de asielaanvraag. De duur mag in principe

²⁸ Artikel 74/9 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

²⁹ Parlementaire vraag van mevrouw Monica de Coninck aan de staatssecretaris voor Asiel en Migratie, over “de detentie van migrantenkinderen” (nr. 12965, d.d. 19.07.2016)

niet langer zijn dan één maand. Wanneer het een complex dossier betreft, mag DVZ de aanhouding met één maand verlengen.³⁰

3.7. Zal de detentie in het geval van kinderen aangepast worden aan hun noden?

De Belgische wet voorziet dat detentie van kinderen slechts mogelijk is in gesloten centra die aangepast worden aan gezinnen met kinderen. De notie van “aangepaste huisvesting” is echter niet op een duidelijke manier omschreven in de wet.

Het Platform Kinderen op de vlucht is ervan overtuigd dat **het onmogelijk is** om een gesloten centrum “aan te passen aan de noden van kinderen”. Talrijke specialisten zijn het er over eens dat detentie voor kinderen verwoestende gevolgen heeft en dat detentie, zelfs van zeer korte duur en onder relatief humane omstandigheden, op korte of lange termijn ernstige en traumatiserende gevolgen kan hebben op de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de kinderen (zie ook [Wat is de impact van detentie op het welzijn van kinderen?](#)).

3.8. Zal detentie van kinderen alleen maar worden gebruikt als laatste redmiddel?

Het internationaal wettelijk en normatief kader laat **(administratieve) detentie om immigratieredenen** slechts onder bepaalde voorwaarden toe, aangezien detentie een beperking van het fundamenteel recht op vrijheid en veiligheid³¹ is. **Detentie is een laatste redmiddel dat slechts toegepast mag worden indien de wet het toestaat, het een legitiem doel kan bereiken, en het in verhouding staat tot de nagestreefde objectieven. Ook mag detentie slechts toegepast worden voor een zo kort mogelijke periode.**

“Een laatste redmiddel” betekent dat alle andere mogelijkheden om het doel te bereiken effectief worden onderzocht.

Vandaag worden gezinnen met kinderen die een detentie-beslissing krijgen, vastgehouden in de [terugkeerwoningen](#), dit zijn open gezinsunits. In de praktijk zien we dat, van de gezinnen die vastgehouden werden in de terugkeerwoningen, er 29% in vrijheid werden gesteld na hun vasthouding.³² Wij kunnen – op zijn minst voor deze gezinnen – zeker de vraag stellen of de detentie een “laatste redmiddel” was en of de detentie noodzakelijk was.

Voor de toekomstige gesloten gezinsunits kunnen we niet speculeren of detentie enkel als “laatste redmiddel” gebruikt zal worden.

Het Platform Kinderen op de vlucht is echter altijd tegen de detentie van kinderen. Wij vinden dat [een kind nooit opgesloten mag worden](#), om immigratieredenen, ook niet als “laatste redmiddel”. Reeds [meer dan 90 organisaties](#) ondersteunden ons gemeenschappelijk standpunt tegen de detentie van kinderen.

3.9. Worden er in België genoeg alternatieven voor detentie ontwikkeld/toegepast?

Alternatieven voor detentie (ATD): elke wetgeving, beleid of praktijk die migranten toelaat om in de gemeenschap te verblijven zolang de verblijfsprocedure duurt of de (gedwongen) terugkeer of teruggrijping voorbereid wordt. Alternatieven voor detentie volgen een detentiebeslissing, die moet

³⁰ Deze termijnen in de Belgische wetgeving zijn niet conform de Dublin-verordening. De Dublin-verordening bepaalt dat een Lidstaat één maand heeft om de overdracht van een persoon aan te vragen, met een termijn van twee weken voor de andere Lidstaat om te antwoorden, en vervolgens zes weken - vanaf de expliciete of impliciete aanvaarding van de overdracht - voor deze Lidstaat om de overdracht uit te voeren.)

³¹ Artikel 3 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens; artikel 9 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (ICCPR).

³² In 2015 werden er 29 van de 149 gezinnen (29%) die de terugkeerwoningen verlieten na hun verblijf in vrijheid werden gesteld. (Bron: Myria Federaal Migratiecentrum, 2016. *Migratie in cijfers en in rechten*, 2016)

voorafgestaan worden door een individuele analyse die nagaat dat de detentiebeslissing noodzakelijk en niet willekeurig is, en die de kwetsbaarheid van het individu nagaat.

Wanneer er geen grond is om iemand vast te houden; is er ook geen reden om een alternatief voor detentie toe te passen.³³

Op Europees vlak speelt of speelde België een voortrekkersrol wat “alternatieven voor detentie” betreft, met de oprichting van de zogenaamde “[terugkeewoningen](#)” in 2008. Naast de “terugkeewoningen”, noemt de Belgische overheid nog twee andere “alternatieven voor detentie”³⁴: [thuisbegeleiding door SEFOR](#) en [preventieve maatregelen om verdwijningen tegen te gaan](#).

De plannen om een nieuw gesloten centrum voor gezinnen met minderjarige kinderen op te richten staan echter haaks op deze trekkersrol die België speelde inzake “alternatieven voor detentie”.

Het Platform Kinderen op de vlucht is altijd tegen detentie van kinderen. Het Platform is van mening dat alternatieven voor detentie in België verder uitgebreid en versterkt moeten worden. Begeleiding moet gericht worden op ‘*case management*’ en ‘*case resolution*’³⁵, met een holistische begeleiding op de basis van de methodiek van ‘toekomstoriëntering’³⁶, en niet enkel gericht op terugkeer.

Er moeten middelen vrijgemaakt worden om de bestaande alternatieven te kunnen evalueren en versterken. Andere alternatieven moeten worden ontwikkeld. Wij verwijzen graag naar het werk van de [International Detention Coalition rond Alternatieven voor detentie](#).

3.10. Wat zijn de ‘terugkeewoningen’? (of ‘FITT’-woningen, ‘Turtelhuisjes’, of ‘open woonunits’?)

De terugkeewoningen, ‘FITT’-woningen, ‘Turtelhuisjes’, of ‘open woonunits’ zijn open eengezinswoningen of -studio’s waar gezinnen met minderjarige kinderen vastgehouden kunnen worden. Kinderen kunnen er school lopen en de volwassenen kunnen de woningen verlaten om boodschappen te doen, een advocaat te raadplegen, naar een arts te gaan, enz. Wel moet er steeds een volwassen familielid aanwezig zijn in de woning; dit om verdwijningen te voorkomen.

De 4 sites van terugkeewoningen (in Sint-Gillis-Waas, Tielt/Zulte, Tubeke en Bevekom) worden beheerd, en de gezinnen begeleid, door terugkeercoaches van de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ). De coaches staan in voor de inhoudelijke begeleiding van de gezinnen en het praktische beheer van de woningen.

Gezinnen die vastgehouden worden in een terugkeewoning, kunnen een beroep indienen bij de raadkamer door een verzoek tot invrijheidsstelling in te dienen.

---

³³ Het Platform Kinderen op de vlucht past een strikte definitie van “alternatieven voor detentie” toe. In een bredere definitie zijn “alternatieven voor detentie” alle maatregelen waarbij migranten niet vastgehouden worden voor immigratieredenen. Zie bij voorbeeld: International Detention Coalition, [There are alternatives. A handbook for preventing unnecessary immigration detention \(revised edition\)](#), 2015.

³⁴ De “thuisbegeleiding” en de “preventieve maatregelen” voldoen, volgens ons, momenteel niet aan de voorwaarden van het concept van “alternatieven voor detentie” (er wordt geen ‘bevel tot aanhouding’ uitgevaardigd; deze maatregelen kunnen opgelegd worden terwijl het nog niet bewezen is dat de terugkeer mogelijk of imminent is). Wij vermelden ze hier toch omdat de overheid ernaar verwijst als “alternatieven voor detentie” en omdat ze, naar onze mening, een opportuniteit kunnen zijn voor zowel de gezinnen als de overheid en tot volwaardige alternatieven kunnen uitgewerkt worden.

³⁵ Voor meer informatie rond methodieken van ‘*case management*’ en ‘*case resolution*’ verwijzen graag naar het werk van de [International Detention Coalition rond Alternatieven voor detentie](#).

³⁶ ‘Toekomstoriëntering’ is de naam van een model van hulpverlening aan mensen zonder wettig verblijf, dat werd ontwikkeld door organisaties die mensen zonder wettig verblijf begeleiden, op basis van het Vlaams Integratiedecreet. Toekomstoriëntering vertrekt vanuit het eigen migratieproject van de cliënt. Er zijn twee doelstellingen: (1) Mensen zonder wettig verblijf correct en volledig informeren over hun verblijfssituatie en hen laten nadenken over hun toekomstmogelijkheden. (2) Mensen zonder wettig verblijf versterken en activeren om een bewuste, realistische keuze te maken voor hun toekomst.

Indien de gezinnen niet meewerken met (vrijwillige) terugkeer, zullen zij gedwongen worden. De duur van opsluiting in de terugkeewoningen kan heel sterk variëren: soms gaat het om een paar dagen, soms om enkele weken, en soms om enkele maanden.

Aantal personen, gezinnen en kinderen die elk jaar opgesloten worden in terugkeewoningen³⁷

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ³⁸
Aantal personen opgesloten	28	206	221	463	485	590	754	580
Aantal gezinnen opgesloten	9	58	67	137	153	159	217	161
Aantal kinderen opgesloten	12	107	127	253	268	352	429	328

Momenteel vinden we de volgende categorieën van gezinnen met minderjarige kinderen in de terugkeewoningen terug:

- Gezinnen die asiel aanvragen aan de grens (op Brussels Airport) – zij worden vastgehouden in een terugkeewoning zo lang hun asielaanvraag wordt behandeld;
- Gezinnen die asiel aanvragen, en waarvan onderzocht wordt welke Europese Lidstaat bevoegd is om hun asielaanvraag te behandelen (onder het zogenaamde Dublinverordening) – zij worden vastgehouden zo lang er wordt onderzocht welke Lidstaat bevoegd is en zo lang de eventuele overdracht wordt georganiseerd;
- Gezinnen aan de grens (op Brussels Airport) die geen toegang krijgen tot het grondgebied en beroep aantekenen tegen hun vasthoudingsbeslissing;
- Gezinnen zonder wettig verblijf op het grondgebied;
- Gezinnen met een meervoudige asielaanvraag;
- Gezinnen op het grondgebied die een negatief antwoord kregen op hun asielaanvraag;
- Gezinnen zonder wettig verblijf die opvang genieten op basis van het Koninklijk Besluit van 24 juni 2004³⁹ – *in dit geval gaat het niet om detentie*.

Terugkeewoningen zijn een “alternatief voor detentie” en een positieve ontwikkeling tegenover gesloten centra. Toch moet ook de praktijk van de terugkeewoningen verder verbeterd en versterkt worden. Ten eerste zijn er tekorten in de procedures en hoe ze toegepast worden, bijvoorbeeld m.b.t. de detentie- of vasthoudingsbeslissing: volgens de wet moet elke vasthoudingsbeslissing gesteund worden op een grondige analyse van elk individueel geval. Dit is momenteel niet het geval. Ook de begeleiding in de terugkeewoningen kan en moet verbeterd worden. Begeleiding moet gericht worden op ‘*case management*’ en ‘*case resolution*’, met een holistische aanpak op de basis van de methodiek van ‘toekomstoriëntering’⁴⁰, en niet enkel gericht op terugkeer. De coaches die instaan voor de begeleiding van de gezinnen moeten beter gevormd en ondersteund worden. Wij verwijzen hier graag naar het werk van de [International Detention Coalition rond Alternatieven voor detentie](#).

³⁷ Mits anders vermeld, komen deze getallen van: Platform Kinderen op de Vlucht, *Detentie van kinderen in gezinnen in België: analyse van de theorie en de praktijk*, 2015

³⁸ Dienst Vreemdelingenzaken, *Statistisch Jaarverslag 2015, 2016*

³⁹ Het gaat hier om gezinnen die materiële opvang ontvangen in het kader van maatschappelijke hulpverlening (OCMW-wetgeving), op basis van het Koninklijk Besluit van 24 juni 2004 (Koninklijk besluit tot bepaling van de voorwaarden en de modaliteiten voor het verlenen van materiële hulp aan een minderjarige vreemdeling die met zijn ouders illegaal in het Rijk verblijft).

⁴⁰ ‘Toekomstoriëntering’ is de naam van een model van hulpverlening aan mensen zonder wettig verblijf, dat werd ontwikkeld door organisaties die mensen zonder wettig verblijf begeleiden, op basis van het Vlaams Integratiedecreet. Toekomstoriëntering vertrekt vanuit het eigen migratieproject van de cliënt. Er zijn twee doelstellingen: (1) Mensen zonder wettig verblijf correct en volledig informeren over hun verblijfssituatie en hen laten nadenken over hun toekomstmogelijkheden. (2) Mensen zonder wettig verblijf versterken en activeren om een bewuste, realistische keuze te maken voor hun toekomst.

3.11. Wat is “thuisbegeleiding” door SEFOR? (of “de mogelijkheid om in de eigen woning te verblijven in afwachting van de vrijwillige terugkeer”?)

Onder bepaalde voorwaarden mogen gezinnen met minderjarige kinderen in hun eigen woning verblijven en daar de terugkeer onder begeleiding voorbereiden.⁴¹ Verbindingsambtenaren van SEFOR⁴² ondertekenen samen met gezinnen een akkoord waarin de gezinnen zich engageren hun terugkeer voor te bereiden en DVZ zich engageert om geen verwijderingsmaatregel te nemen zolang de termijn van het akkoord loopt. Statistieken tonen aan dat deze optie momenteel nog weinig effectief is.

‘Thuiscoaching’ door SEFOR⁴³

	2015	2016
Aantal gezinnen uitgenodigd voor coaching	223	111
Aantal gezinnen die zich hebben aangeboden	167	73
Aantal gezinnen die werden vastgehouden na coaching	11	20
Aantal gezinnen die intekenden op vrijwillige terugkeer	11	20

3.12. Wat zijn “preventieve maatregelen om verdwijningen tegen te gaan”?

De Belgische wet⁴⁴ voorziet ook “preventieve maatregelen om verdwijningen tegen te gaan” voor mensen die geen wettig verblijf in België hebben en een bevel om het grondgebied te verlaten ontvingen. Bij wet zijn de volgende maatregelen mogelijk, voor zowel gezinnen met kinderen als voor volwassenen, “zolang de termijn voor vrijwillig vertrek loopt”: (i) meldingsplicht bij de gemeente of de DVZ; (ii) storten van een borgsom; (iii) afgeven van een kopie van de identiteitsdocumenten.

Enkel de meldingsplicht wordt tot nu toe gebruikt in het kader van de SEFOR-procedure. De twee laatste mogelijkheden, de borgsom of het afgeven van een kopie van de identiteitsdocumenten worden momenteel niet gebruikt.

3.13. Zullen rechters verantwoordelijk zijn voor het opsluiten van kinderen in het nieuwe gesloten centrum?

Nee, de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) beslist over de vasthoudingsbeslissingen. Dit is nu reeds zo voor de gezinnen die in de [terugkeerwoningen](#) worden vastgezet alsook voor de volwassenen die in de gesloten centra worden vastgezet.

⁴¹ Het gaat hier om een omzetting van artikel 7 van de [Europese Terugkeerlijn](#); gebaseerd op artikel 74/9 van de [Belgische Vreemdelingenwet](#); [Koninklijk Besluit van 17 september 2014](#) (Koninklijk besluit tot bepaling van de inhoud van de overeenkomst die wordt gesloten en de sancties die kunnen worden opgelegd krachtens artikel 74/9, § 3, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen).

De voorwaarden worden bepaald in het voornoemde [Koninklijk Besluit van 17 september 2014](#). Er worden eveneens verschillende sancties voorzien, indien de gezinnen hun engagementen niet nakomen: (1) vasthouding van het gehele gezin in een terugkeerwoning; (2) vasthouding van een volwassen gezinslid in een gesloten centrum tot op het moment dat het gehele gezin verwijderd wordt; (3) vasthouding van het gehele gezin voor een zo kort mogelijke periode in een gesloten gezinsunit (in 127bis) in afwachting van hun verwijdering. De twee laatste sancties van het Koninklijk Besluit mogen niet meer toegepast worden, na een arrest van de Raad van State van 28 april 2016 ([Arrest no. 234.577](#) – zie [hier](#) voor meer informatie i.v.m. dit arrest).

⁴² SEFOR: Sensibilisation, Follow-up and Return. Zie: www.sefor.be

⁴³ Dienst SEFOR, Dienst Vreemdelingenzaken, 2017.

⁴⁴ Zie artikel 110 quaterdecies van het “[Vreemdelingenbesluit](#)” (Koninklijk besluit betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen van 8 oktober 1981), gebaseerd op artikel 74/14§2 van de [Belgische Vreemdelingenwet](#). Het gaat hier om een omzetting van artikel 7§3 van de [Europese Terugkeerrichtlijn](#).

Een rechter wordt niet eens op de hoogte gehouden van de vasthoudingsbeslissingen van kinderen (of volwassenen). De rechter wordt pas geïnformeerd als een advocaat een beroep indient. In dit geval kan de rechter zich alleen maar uitspreken over de wettelijkheid van de beslissing, en niet over de geschiktheid van de beslissing.⁴⁵

3.14. Wat kan je doen als een familielid/vriend/kennis opgepakt werd?

Verschillende NGOs, verenigd in de Transitgroep, bezoeken op regelmatige basis de vijf gesloten centra (Transitcentrum Caricole, Repatriëringscentrum 127bis, Centrum voor illegalen Merksplas, Centrum voor illegalen Brugge, Centrum voor illegalen Vottem) en terugkeerwoningen (in Sint-Gillis-Waas, Tielt/Zulte, Tubeke en Bevekom).

Ken je iemand die werd gearresteerd en opgesloten werd in één van de vijf gesloten centra? Of heb je weet van een gezin dat thuis werd opgehaald en overgebracht naar een terugkeerwoning? Dan kan je dit melden aan de Transitgroep: detentie@vluchtelingenwerk.be of op het centraal nummer van Vluchtelingenwerk Vlaanderen: 02/225.44.00.

De Transitgroep informeert dan de ngo-bezoekers zodat zij de personen in kwestie bij hun eerstvolgende bezoek kunnen ontmoeten.

Hiervoor hebben zij de volgende gegevens nodig:

- Naam van de persoon die vastgehouden wordt
- Naam van het gesloten centrum of de terugkeerwoning
- Badgenummer van de persoon (iedere persoon krijgt een eigen nummer bij intake in een gesloten centrum)
- Aanvullende info over de situatie van de persoon kan nuttig zijn.

Voor meer informatie over de Transitgroep, zie hier: www.vluchtelingenwerk.be/nieuws/de-transitgroep

Wil je op de hoogte blijven van de campagne van het Platform Kinderen op de vlucht en UNICEF België: klik [hier](#).

---

⁴⁵ Dit systeem is hetzelfde als dat voor volwassenen in detentie. Zie ook hoofdstuk III. Grondrechten in de context van opsluiting, in: Vluchtelingenwerk Vlaanderen, [Gesloten centra voor vreemdelingen in België. Een stand van zaken](#), december 2016.